

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Dana Šandorová

Moja záhradka3

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: <Mgr.Dana Šandorová>
Kontakt na autora UZ: <ZŠ Telgárt
danka.sandorka@gmail.com>

Názov: <Moja záhradka 3>
Rok vytvorenia: <2014>
**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Marta Klajbanová

ISBN 978-80-565-0758-2

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

- 1. Pracovné listy o rastlinstve**
- 2. Učebné texty o zákonom chránených rastlinách**
- 3. Návod na vytvorenie skalky**
- 4. Návod na výrobu veľkonočného korbáča**

Prvé jarné kvety

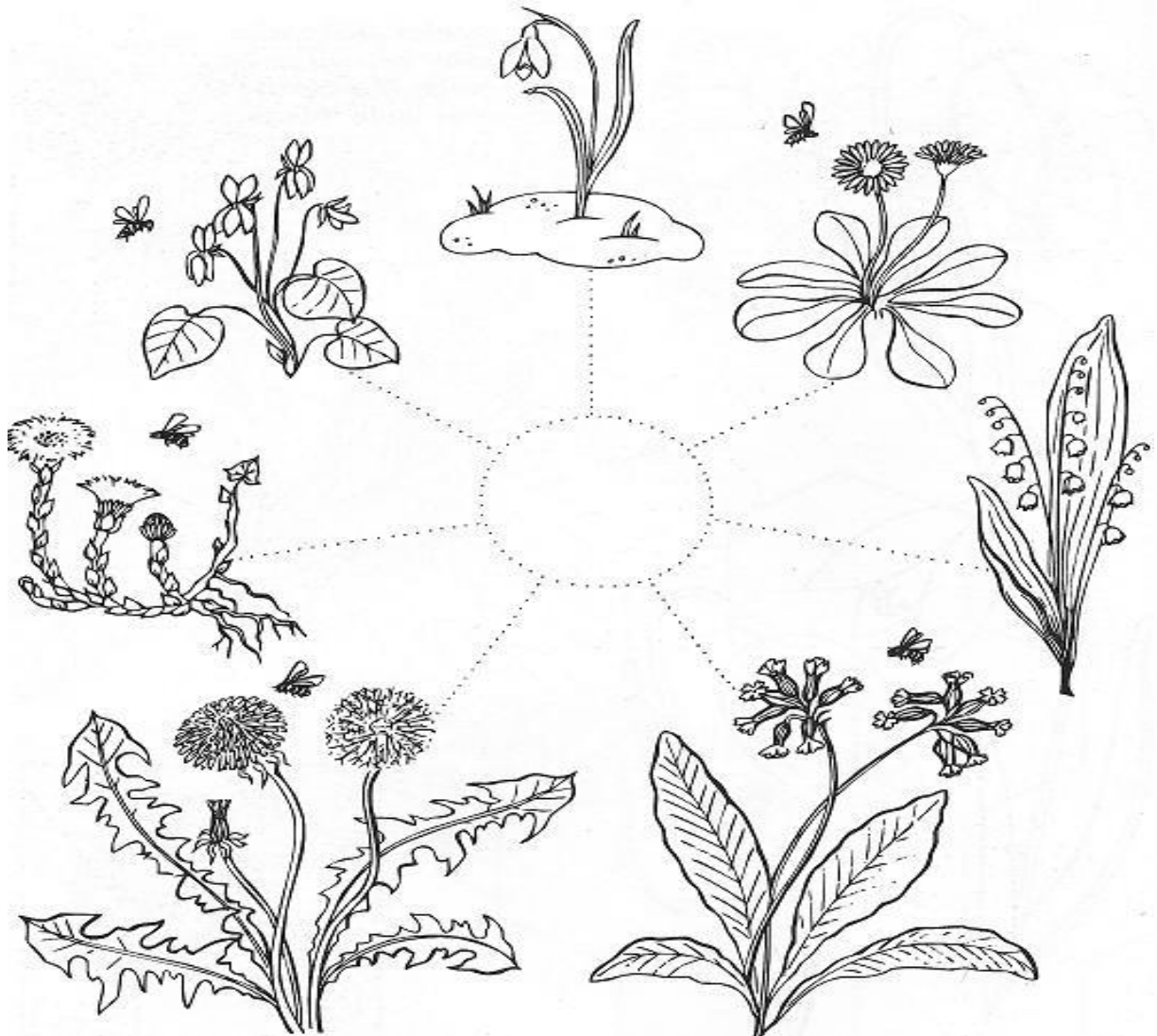
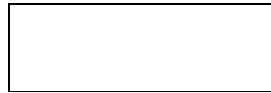
V prírode je veľa kvetov, ktoré rok čo rok vyrastú znova a znova samé, bez pomoci človeka. Najzvedavejšie kvety sú snežienky. Ani nepočkajú, kým odíde zima a už môžeme vidieť ich

biele hlávky vykúkať spod snehu. Vtedy si akurát vystiera svoje lúče aj slniečko a postupne láka zo zeme ďalšie kvietky. Skús ich pomenovať a s pomocou farebných obrázkov vyfarbiť tie, ktoré sú bezfarebné. Ak by si na jar náhodou ochorel a kašľal, nezabudni, že ti pomôže podbeľ s prvosienu. Vyfarbi aj slniečko a dokresli mu farebné lúče.

Prvé jarné kvety- spoznaj ich

Snežienka, podbeľ, fialka, púpava, prvosienu, konvalinka, sedmokráska- priradi správne názov kvetu.

Plesnivec alpínsky- znak horolezcov

Úloha pre teba – nájdí na internete, ktorí slovenskí horolezci vystúpili na Mont Everest.

- 1 . Ako sa volá najvyššia hora sveta
2. Kde sa nachádza Everest ?
- 3 . Kto zo slovenských horolezcov vystúpil na Everest ?
4. Chceli by si raz aj ty vystúpiť na jeho vrchol ?

Horec žltý

Máloktorá rastlina v nás vyvolá väčší pocit horkosti ako horec - nemusíme ho ani ochutnať, stačí vysloviť jeho meno. Koreň tohto druhu je z hľadiska tiež prijateľný. Rastlina patrí medzi najviac ohrozených druhov a preto je jej zber v rozpore so zákonom. Je to vytrvalá rastlina, dorastá do výška 50 - 140 cm. Byľ je jednoduchá a priama. Kvitne žlto, kvety sú usporiadané v kvetenstvách. Pôvodne rastie horec v pohoriach južnej a strednej Európy a v Malej Ázii. Pokiaľ sa s týmto druhom stretnete v našej prírode, ide o výskyt druhotný. Ľudia ho využívali už v staroveku. Verili, že žuvaním koreňa každý deň ráno pred jednom im zaručí dlhovekosť. Horúci odvar v zime ich chránil pred zmrznutím.

Zvonček hladký

Zvonček je najviac je rozšírený v centrálnych pohoriach Západných Karpát, vzácne aj v Poľsku (Beskydy, Tatry), v ukrajinských Karpatoch. Na Slovensku rastie vo všetkých pohoriach centrálnych Západných Karpát s výnimkou Pienin, ďalej na Kubínskej holi, v Slovenskom Rudohorí, v Kremnických vrchoch, na Poľane, na Muránskej planine. Rastie na lúkach, pasienkoch, trávnatých holiach, v kosodrevine a aj v svetlých lesoch a na vápencoch.

Rozchodník veľký

Rozchodník obľubuje suché a slnečné stanoviská. Je citlivý na premokrenie, dlhodobá nadmerná vlhkosť môže spôsobiť odhnívanie koreňov. Patrí medzi jesenné trvalky a dominuje najmä veľkými hustými súkvetiami ružových kvetov, ktoré vyrastajú na vysokých stopkách. Výborne sa uplatní v zmiešanom trvalkovom záhone, pretože kvitne práve vtedy, keď sa už ostatné trvalky pomaly pripravujú na zimu. Dobré sa kombinuje s okrasnými trávami.

Skalnica horská

Má sýtozelené ružice listov, ktoré sa rýchlo rozrastajú. Skalné ruže sú odolné a nenáročné rastliny, vyžadujú suché a slnečné stanovisko. Vďaka rôznym sfarbeniam ružíc vytvárajú zaujímavé mozaiky. Najlepšie sa im darí v skalkách alebo v nádobách na balkónoch a terasách.

Prvosienka holá

Prvosienky -Primuly- sa vyskytujú od 14.storočia .Rastú pri močiaroch a mokradiach až po vysokohorské polohy. Polovica vzácných druhov pochádza z Himaláji. Na Slovensku sa vyskytuje sedem druhov rodu. Na Slovensku sa nachádza vo viacerých vápencových pohoriach, kde rastie na skalách, v skalných štrbinách. Hojnejšie sa vyskytuje i na bralách Muránskej planiny, preto sa stal tento druh námetom vydávaných známok. Kvitne jasnožltými kvetmi. Rastlina je 5 – 25 cm vysoká. Okrem okrasného využitia sa používa i ako liečivá rastlina, na čo poukazuje i množstvo ľudových názvov (napr. kaška, medvedie uško a pod.). Má však rovnaké liečivé účinky ako menej vzácna a nechránená prvosienka jarná. Pre svoju nápadnosť a vzácnosť je tento druh na Slovensku zaradený medzi zákonom chránené rastliny. Tento druh je zahrnutý i v Červenom zozname vyšších rastlín Slovenska, kde je zaradený do kategórie zraniteľných druhov.

UROB SI SKALKU

Skalky – sú významným prvkom v záhrade. Skalky je možné vytvárať na balkóne alebo terase (miniskalky).Skúste to!

Umiestnenie skalky:

- najvhodnejšie na svahovitý terén orientovaný na východ alebo severovýchod,
- miesto by malo byť dostatočne slnečné.

Dôležitý je tvar skalky (ideálny je nepravidelný).

Rastliny v skalke vyžadujú dobre priepustnú a vápenatú pôdu.

Skalka je náročná na údržbu (preto je potrebné, aby si si premyslel jej veľkosť- myslí hlavne na prázdniny, kto sa bude o skalku starať).

Základné pravidlá pri vytváraní skalky:

1. skalku zakladaj na jeseň, výsadba rastlín – marec alebo apríl,
2. pri návrhu zohľadni rozmiestnenie a veľkosť kameňov,
3. pôda potrebuješ kamenistá alebo hlinito piesočnatá,
4. najskôr vysádzaj dreviny až potom ostatné rastliny.
5. odfoť ju na začiatku pri zakladaní , neskôr si ju porovnáš s fotografiami o rok.

15 najkrajších a nenáročných skalničiek- vyber si niektoré –pani učiteľka ti isto pomôže

Názov	Nároky na stanovište	Čím zaujme
1. Arabis x arendsii (arábka)	sucho a slnko	bohaté jarné kvitnutie fialové kvety, kompaktný rast
2. Aster alpinus (astra)	sucho a slnko	fialovo modré kvety, vankúšovitý rast
3. Campanula (zvonček)	sucho a slnko	bohaté kvitnutie, efektné trsy alebo koberce
4. Dianthus (klinček)	sucho a slnko	bohaté kvitnutie, voňavé kvety, striebřisté listy, kobercovitý rast
5. Aubrieta deltoidea (tarička)	sucho a slnko	veľmi bohaté kvitnutie a kobercovitý rast
6. Helianthemum (deväťorník)	sucho a slnko	biele, ružové alebo žlté kvety, kríkovitý rast
7. Leontopodium alpinus (plesnivec)	sucho a slnko	mierne vápenaté pôdy, sivobiele kvety a listy
8. Phlox subulata (flox)	sucho a slnko	pekný kobercový rast, množstvo ružových, fialových a bielych kvetov
9. Sedum (rozchodník)	sucho a slnko	zelené koberce alebo trsy, dužinaté listy, zaujímavé kvety
10. Saxifraga (lomikameň)	sucho a slnko	kompaktné zelené koberce
11. Thymus serpyllum (materina dúška)	sucho a slnko	aromatické zelené koberce, drobné ružové kvety
12. Veronica incana (veronika)	sucho a slnko	striebřisté listy, kobercovitý rast, jasnomodré kvety
13. Silene acaulis (silenka)	sucho a slnko	kobercovitý rast, ružové kvety
14. Primula denticulata (prvosienka)	polotieň a vlhko	nádherne ružové alebo biele guľovité súkvetia
15. Ajuga reptans (zbehovec)	polotieň a vlhko	zelené koberce s bronzovým nádychom a modrofialovými kvetmi

OTÁZKY PRE ZÁHRADNÍKA

1. Prečo sú skalky také obľúbené ?
2. Na čom záleží pri budovaní skalky ?
3. Z čoho sa skladá skalka ?
4. Môže sa skalka robiť aj na nerovnom teréne ?
5. Aké skaly použijeme ?
6. Aké kvety vysádzame ?
7. Aké dreviny vysádzame ?

Gratulujem , môžeš sa pustiť do práce!

Pôda

Pôda je prírodný útvar na Zemi, ktorý sa vyskytuje na pevninách a predstavuje povrchové vrstvy o hrúbke 0,2-3,0 m. Je to horná vrstva pevnej zemskej kôry. Ak pôdu upravíme, získame zeminu. Hlina je biologicky málo činná zem. Záhradkári používajú pôdu a zeminu, tehlári a hrnčiari pracujú s hlinou.

1. **Ornica** – je horná vrstva pôdy
2. **Podložie** – je tenšia vrstva pod orniceou
3. **Spodina** – je vrstva, ktorá sa nachádza ešte hlbšie pod podložíom

Priestor ktorý pôda vyplňuje sa volá **pedosféra**. Pôda vznikla pôsobením vody, vzduchu, organizmov a slnka na horniny.

Zloženie pôdy : voda, vzduch a pevné látky

Pevné látky tvorí ústrojný (organický) a neústrojný (anorganický) podiel

Neústrojný – piesok, prach a íl / zadržiava vodu /. Humus vzniká v pôde rozkladom organickej hmoty. Tento rozklad spôsobuje pôdna fauna. Rozklad organickej hmoty nazývame humifikácia. Podľa prístupu vzduchu, hlavne kyslíka rozoznávame pri nej tlenie, hnitie a

Podľa obsahu humusu pôdy rozdeľujeme na :

1. Pôdy s nízkym obsahom humusu – majú menej ako 1% humusu
2. Pôdy s miernym obsahom humusu – majú 1-2% humusu
3. Pôdy so stredným obsahom humusu – majú 2-3% humusu
4. Pôdy s vysokým obsahom humusu – majú viac ako 3% humusu

Priestor medzi jednotlivými pevnými časticami vyplňajú voda a vzduch. Vo vode bývajú rozpustené rôzne látky, a tak teda nejde o čistú vodu, ale o pôdny roztok. Pôdny vzduch má vysoký obsah oxidu uhličitého.

PÔDNE DRUHY

1. Piesočnaté pôdy (ľahké) - obsahujú veľa zŕn piesku, vznikli na naviatych pieskoch a riečnych náplavoch. Medzi zrnami piesku majú veľa vzduchu a ľahko vysychajú. Ľahko prepúšťajú vodu a sú málo úrodné.

2. Hlinité pôdy (stredne ťažké) - obsahujú veľa prachových častíc. Vyvinuli sa na sprašiach. Vyskytujú sa na sopečných horninách. Sú to najlepšie poľnohospodárske pôdy.

Vyskúšaj sa, čo si si zapamätal

1. Čo je podľa tvojho názoru pôda a na čo sa využíva? (minimálne 5 viet)
2. Aké poľnohospodárske plodiny sa najčastejšie pestujú na Slovensku a aké mali výnosy v minulom roku ?
3. Čo je to zrnitosť pôdy?
4. Podieľa sa na zložení pôdy aj íl? Ak áno, uveď aké veľké častice ho tvoria?
5. Z akých skupenstiev sa skladá pôda?
 - 5.1. len pevné
 - 5.2. pevné a kvapalné
 - 5.3. pevné, kvapalné aj plynné
6. Čo je to humus?
 - 6.1. opadané lístie
 - 6.2. čiastočne rozložené organické zvyšky
 - 6.3. v pôde sa nenachádza
 - 6.4. organické zvyšky zmiešané s minerálnou časťou pôdy

7. Vieš zistiť koľko hektárov poľnohospodárskej pôdy a koľko hektárov lesnej pôdy mala Slovenská republika v roku 2020/2013? Ak áno, uveď zistené.
8. Čo je to pH pôdy a medzi aké jej vlastnosti patrí (fyzikálne, chemické, biologické)?
9. Aké poľnohospodárske stroje (nástroje) sú na obrázkoch a na čo sa používajú?

Obr.1

Obr. 2

10. Čo si myslíš. Je pôda súčasťou životného prostredia a treba ju chrániť? Ak áno, povedz prečo (minimálne 5 viet).

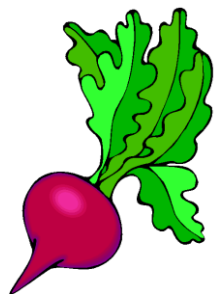
Vypíš na papier rastliny , ktoré poznáš, nezabudni napísať číslo pracovného listu.

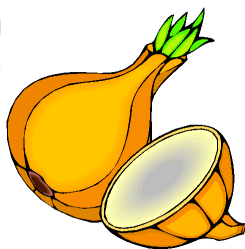

SI SUPER!

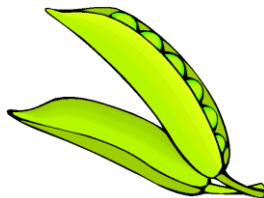
Skús vylúštiť tajničku

2.

6.

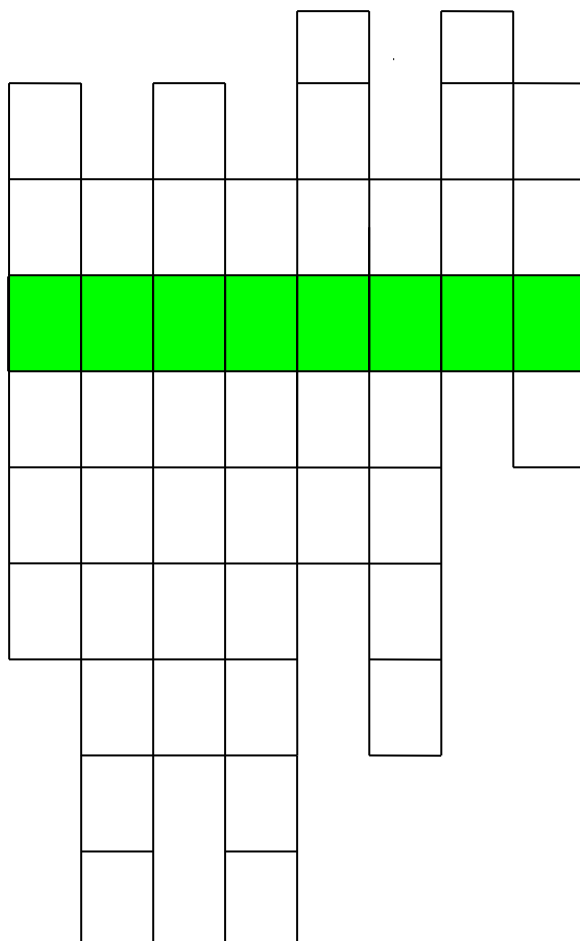

8.

1.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
----	----	----	----	----	----	----	----

3.

4.

7.

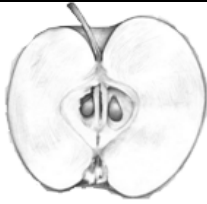
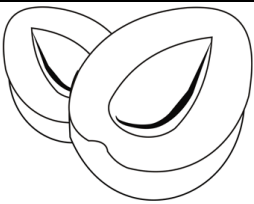

Ak si tajničku vylúštil , vymysli na slovo peknú vetu. Môže byť veselá.

.....

DOPLŇ OVOCIE A ZELENINU

Zo stromu na zem ľahučko, dopadlo červené...	
V ústach sa rozplýva sladučká...	
Do trávy sa zagúľa oranžová...	
Na strome sa kyvká tmavomodrá...	
Do záhrady ide pozrieť dievčina, či dozrela už červená ...	
Na maslový chlebík maličká, je výborná červená či biela...	
Nepovie slova, je mlkva, oranžová sladká ...	
Nasadíme sadenice dohusta, vyrastie nám rýchlo ...	
Na obed zjem milo rád, fialový...	
Zaostri si dobre zrak a zo strúčkov vylúp...	
Na paličke v struku bobuľka, obtáča sa ...	
Do polievky pridaj len, dlhý biely...	
Na obed by som chcel ružičkový...	
Na Vianoce na chlieb beztak, je zdravý, no páchne ...	
V polievke bielučký kvietok bol, veľa vitamínov má...	

Pomenuj a vyfarbi

Skúste si na krúžku upliet' veľkonočný korbáč

Ak by ste si však mysleli, že „korbáčovanie“ je len výmysel mužov, ako sa ženám pomstiť, ste na omyle. Šľahanie veľkonočným korbáčom totiž znamená odovzdávanie zdravia, sily, šťastia, sviežosti a plodnosti. Podľa starých pohanských zvykov vyšľahanie korbáčom má dokonca od nás odohnať zlých duchov.

Za odmenu stužka

V minulosti chodievali chlapci alebo muži na Bielu sobotu narezať si vrbové prútičky, z ktorých na Smrtnú nedeľu pletli korbáče. Najčastejšie na to použili 8, 12 alebo 24 prútičkov, ktoré spleťali dohromady. Ich dĺžka bola rôzna, zvyčajne však nepresiahla dva metre. Samozrejme, čím viac prútov použili, tým mal korbáč väčšiu cenu. V niektorých krajoch do nich mládenci vpletali i stužky, inde im ich viazali dievčatá ako odmenu za vyšibanie. K tomu neraz dostali i maľované vajíčko.

Čo možno nevíete o korbáči

Niektorí vynachádzaví mládenci máčali vrbové prúty vo vode, a tak korbáč dievčatá viac štípal. Podľa kresťanských zvykov nám má jarné šľahanie korbáčom pripomenúť aj bičovanie Ježiša Krista pred ukrižovaním. Viete o tom, že korbáč poznali už v starom Egypte? Je vraj znakom Usira a Mina. Jeho význam však dodnes nie je jasný. Pravdepodobne môže ísť o pastiersky bič, ale takisto sa mohol používať na odháňanie hmyzu. Nuž, vyberte si. K najdlhším korbáčom v Česku a na Slovensku patrí i ten od Jaroslava Rehorčíka s dĺžkou 27 metrov. Obyčaje na Slovensku sa odlišovali i podľa regiónov. Na západnom Slovensku vás muži viac šibali korbáčom, na východnom ste si užili viac vody. Stredné Slovensko sa vyznačovalo oboma zvykmi.

1. Pripravte si osem prútov, nožnice, špagát, bužírku alebo lyko a stužku.

2. Pomedzi prúty omotajte lyko.

3. Upevnite prúty na jednom konci.

4. Upevnite prúty na jednom konci.

5. Obaľte farebnou bužírkou alebo lykom a rozdeľte prúty na polovicu.

6. Začnite pliesť tak, že prút, ktorý je najvyššie nahor jednej strany, vložte medzi prúty na druhú stranu a spodkom ho vráťte na svoju stranu, ale celkom nadol.

7. To isté opakujte zrkadlovo na druhej strane, striedajte ľavú a pravú stranu.

8. Na konci prúty pevne zviažte.

9. Koniec zarovnajete nožnicami. Na hotový korbáč pripevníte stužku

Otázky :

1. Aký spôsob oblievačky poznáte ?
2. Ako by ste si vyrobili korbáč
3. Prečo sú Veľkonočné sviatky ?